

TUND (VÕI KAKS) ENNE TUNDI

Lastetöö tegijate "Stardipäev" Tartus 22.09.2019. Koostanud Titta Hämäläinen

Lähteküsimused:

- Kuidas valida Piibli tekst?
- Kuidas siduda tekst ja selle sõnum laste igapäevaeluga?
- Kuidas panna paika tunni eesmärgid?
- Kuidas kaasata lapsi tunni läbiviimisesse?

Pühapäevakool on laste jumalateenistus.

Jumalateenistuse osad on:

- kogunemine
- kellade helistamine
- algustervitus
- piht (= palun vabandust / mis vaevab?)
- armukuulutus (= Jumala armastuse kuulutamine)
- tänu ja ülistus
- Piibli lugemine
- usutunnistus (= usust rääkimine / tunnistamine)
- Piibli sõna seletamine
- palve (= Jumalaga rääkimine)
- laul ja muusika
- armulaud (= väga lihtsustatud kujul märgib seda ppk:s söögiosadus, kuid armulaua kogu spetsiifika polegi vast ppk teema)
- õnnistamine.

Kui hakata mõtlema, siis pühapäevakoolis on enamus – kui mitte kõik osad esindatud, vähemalt päris tihti. Mõistagi lastepäraselt ja lastele arusaadavas vormis. Mõni osa võib olla teise osa sisse peidetud või siis tulla välja vestluse käigus.

Eesmärgid koguduse lastetöös on:

1. Suhe Jumalaga
2. Osadus
3. Piibli tundmine

Lisaks sellele võime oma eesmärgiks pidada, et lapsel tekib tunne, et ta on koguduse oluline osa ja et jumalateenistus saaks lapsele tuttavaks. Vähemalt niimoodi, et kui ta teenistusele tuleb, ta tunneb mõned osad ära (Piibli teksti lugemine, Meie Isa palve jne). Võiks öelda, et pühapäevakoolis sõna saab lihaks – veidi teises tähenduses, kui oleme harjunud seda mõistma: Pühapäevakoolis usk, mis on abstraktne asi, saab konkreetseks koguduse usulises elus ja õpetaja käitumises, milles ilmneb või on näha usaldus Jumala vastu. Ja usk ongi usaldus.

KUIDAS LÄHENEDA PIIBLI TEKSTILE?

Kui hakkad Piibli tekstiga tegelema, kõigepealt palveta. Siis loe tekst läbi. Pane kirja kõik võimalikud küsimused ja mõtted, mis sul teksti lugedes tekivad. Kui tekst tundub väga keeruline, otsi abi: Piibli kommentaarid, usaldusväärsed allikad/ jutlused internetis, oma koguduse õpetaja, piibliseletus.ee -lehekülg või bibletoolbox.ee -leht. Võid mõelda ka sellele, mis küsimused lastel võivad tekkida (kuigi lapsed on väga ettearvamatud 😊). Nendest lähtuvalt vali üks põhiline vaatenurk, kust hakkad tekstile lähenema ja seda käsitlema.

NB! Ära üldse üritagi teksti lõpuni lahti seletada või kõiki mõtteid ja küsimusi välja tuua. Piisab ühest põhilisest mõttest, millega võid siduda maksimum kaks väiksemat. Päris palju määrab ära ka laste vanus ja see, kui tuttavad nad üldiselt Piibliga on. Siis hakka sõnastama tunni eesmärgid.

Küsi:

1. Miks ma seda teemat oma tunnis käsitlen?
2. Kuidas mina sellest teemast ja kirjakohest aru saan? Mis on loo tuum?
3. Mida see räägib Jumalast? Inimesest? Elamisest siin maailmas?
4. Mida see tund peaks lastele andma? Teadmised? Hoiakuid? Väärtushinnanguid? Mida ma tahan lastele sellest loost esile tõsta? NB! Üks mõtte!
5. Kuidas ma seda lastele edasi annan?

TUNNI ÜLESEHITUS (üks variant paljudest):

1. Kogunemine: Kui vähegi võimalik, võta tulijad isiklikult ja rahulikult, rõõmsalt vastu. Igal lapsel on õigus tunda, et temast on rõõmu.
2. Sättimine: Enamus asju on õpetaja juba ette ära sättinud, kuid näiteks altari valmis panemine või sellele viimase lihvi andmine on hea teha koos. Võite panna altarile liturgilise värvi (linik, kangas või salvrätt on hea), Piibli, risti ja küünla. Keegi lastest võib süüdata küünla, teine teha Piibli lahti ja kolmas helistada kella või trianglit.
3. Alguspalve: Õpetaja võib alustada nii, et ta teeb ristimärgi ja ütleb Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel. (Rist on Jeesuse märk, ja see näitab et Jeesus on meie keskel).
4. Mingi aeg tunnis võiks olla selline, et igaüks saab midagi öelda. Vastata mõnele küsimusele möödunud nädala kohta või rääkida veidi, kuidas tal läheb. Siis saab igaühe hääl kuuldavaks vähemalt korra. See võib olla alguses, aga mõni teine aeg tunnis võib ka sobida.
5. Laul (kui PPKs on kombeks laulda, võiks siin olla mõni laste lemmiklaul või alati sama alguslaul. Näiteks Tulge tulge Jumala juurde vms.)
6. Sissejuhatus teemasse: Alusta asjast, mis on teemaga seonduv, ja samas lastele tuttav nende igapäevases elust. Küsi küsimusi ja arutage, või tehke mõni mäng. Sissejuhatus eesmärgiks on viia lapsed teema lainele ja aidata luua seoseid, kui te jõuate Piibli tekstini. Piibliteksti tähenduseni jõudmisel on tavaliselt hea põhimõte

“tuntult tundmatule”, ehk mõelda, kuidas piibliteksti sõnum võiks peegelduda lapse igapäevases elus ja alustada sellest, enne kui Piibliteksti loetakse.

7. Piibli tekst. Sõltuvalt tekstist on väga palju variante, kuidas kirjakohta lastele tutvustada. See võib olla näidend, flanellode või nukkude või legode või piltide abil jutustamine, filmi vaatamine jne. Soovitan siiski iga kord – kas või selle osa lõpus – lugeda tekst korra kas lastepiiblist või “päris” Piiblist ette. Kui lapsed oskavad lugeda, võid paluda neil ise lugeda teistele ette. Nüüd saad viidata sellele igapäevaelu teemale, millest just rääkisite ja aidata lastel luua seoseid. Sõltuvalt laste vanusest on hea, kui lapsed saavad veel ise jutustada läbi kuulnud loo – kas mängides nukkude või flanellodega, arutades või näiteks joonistades.

8. Kui teil on kombeks õppida kuldsalmi, on hea siduda salm liigutustega. Siis jääb see paremini meelde.

9. Laul – kui teil on kombeks laulda. Siinkohal oleks hea olla laul, mis kannab Piibli looga sama sõnumit.

10. Mäng või meisterdus. Kinnistav tegevus on hea ehk mäng, meisterdus või tööleht kannab ka tunni teemat. Suht harva on aega mõlemaks – aga tegevust peab tunnis olema. Kui teil on võimalused olemas ja piisavalt aega, võib tunnis ka küpsetada midagi.

11. Palve. Julgusta lapsi palvetama ise – kas või ütlema ühe inimese, kelle eest ta tahab täna palvetada. Ja siis palvetad ise. Aga võibolla millalgi mõni laps tahab ise palvetada? Võid ka küsida iga lapse käest, kas tal on muresid või palvesoove - või hoopis tänupõhjus, ja siis ise palvetad nende eest. Oluline on, et laps tunneb et palve puudutab ka teda, et tema asjadest räägitakse Jumalale. Kui tundub hea ja loomulik, võid ka lõpus õnnistada teid – kas või nii, et “Jeesus õnnistagu meid”.

12. Tänamine ühise hetke eest ja küünla puhumine ja/või muud lõpurituaalid, näiteks kleepsud kohalkäimise tabelisse vms. Saada lapsed ära selle arusaamisega, et nad on ka järgmisel korral oodatud.

Mõned mõtted: Kui lapsed oskavad juba lugeda, anna neile Piibel kätte ja luba ise lugeda kirjakoht ette. Vaheta tegevust umbes iga 10 minuti järel. Ära sunni lapsi liiga kaua istuma. Ära ehita liiga palju eelmise tunni peale, välja arvatud siis kui rühm on kogu aeg sama. Siis võid alustada tundi sellega, et meenutate, mis eelmine kord õpiti. Tee ajaline plaan enda jaoks, kuidas jaotad aja erinevate tegevuste vahel. Kui sul on vähe aega, ära ürita panna tundi liiga palju erinevaid tegevusi. Tee kas või **viie sõrme pühapäevakool, ehk:**

1. Tere tulemast! Alustamine Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel.

2. Laste lemmiklaul

3. Päeva teksti lugemine ja selle läbi mängimine koos

4. Teemakohane laul

5. Muredest ja rõõmudest rääkimine ja nendest palve tegemine. Palves võib olla ka väike vaikne hetk. Lõppu Meie Isa palve ja õnnistussõnad

NB! Täna lõpuks üksteist torelda hetke eest.

NÄIDISTUND:

Kirjakoht: Matteuse 22:34 – 40

Tunni eesmärgid:

1. Laps mõistab, et armastus on rohkem otsus kui tunne.
2. Laps mõistab, et ta saab näidata armastust lihtsate tegude kaudu.
3. Laps teab, et Jumal hoolib temast.

- Kogunemine
- Sättimine: Altari valmis seadmine: Piibel lahti, küünal põlema
- Algas: Triangli helistamine, Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel ja alguspalve
- Ring, kus igaüks ütleb oma nime ja ütleb, mingi asja või juhtumi, mis on teda möödunud nädala jooksul rõõmsaks teinud.
- Laul "Tulge tulge Jumala juurde"
- Sissejuhatus: Kas sinu vanemad on õpetanud sulle mingisuguseid käitumisreegleid? Või põhimõtteid eluks, kuidas oleks tark tegutseda? (Nagu näiteks: käed tuleb pesta enne sööki. Teisi ei tohi kiusata jne). Kas nendest on mõni selline, mis on kõige olulisem? Või on need kõik ühtemoodi tähtsad? Arutelu.
- Mis on kristlaste elu juhised? 10 käsku. Kui need on lastele tuttavad või lausa seinapeal kuskil, võib nendele viidata. Muidu võib lihtsalt öelda, et Piiblis on selliseid käske, mida Jumal on inimestele andnud.
- Lisainfo: Jeesuse ajal juutidel oli väga palju käske ja keelde. Kokku 613. Kõik olid nende meelest tähtsad. 10 käsu seadus oli üks nendest. Juutide meelest oli väga tähtis, et inimesed tegid asjad reeglite järgi. Jeesus oli ennem ka arutanud nendega seda seaduse teemat. Vaatame ühte sellist lugu:
- Jutusta Mt 12:9–14 kas nukkude, flanellode või slaididega. Lihtsalt jutusta oma sõnadega.
- Küsi lastelt: Kas teil tekkis küsimusi? Mis teid imestama pani selles lood? Miks Jeesus tegi selle inimese terveks? Kui sina oleks Jeesus, kas sa oleks samamoodi teinud? Kas selles loos on armastust? Kus kohas? Kuidas sellest aru saada?
- Mäng: Mängu eesmärgiks on otsida armastusest juhitud käitumist. Näitle olukordi, kus midagi juhtub ja palu lastel näidata, milline on armastav käitumine selles olukorras, ja mis ei ole. Näide: Näitle, et saad näpule või jalale haiget. Kui sul on võtta keegi abiline, saate koos näidata erinevaid olukordi: üks kiusab teist ja kiusatav nutab, ühel on kommi ja teisele ei paku jne. Siis lapsed peavad näitama, mis on õige ja armastav käitumine. Kui lapsed on väikesed, võite näidelda erinevaid viise, kuidas teise valule reageerida (või ka rõõmule – üks olukord võib olla ju see, et üks saab midagi head ja teine siis kas rõõmustab temaga või kadestab) ja lapsed näitavad põidlagaga, kas oli armastust (pöial püsti) või mitte (pöial alla). (Kui lapsed on suuremad, võib rääkida ka sellest, et mõnikord teise armastamine võib nõuda reeglite rikkumist. Nagu näiteks: Koolis kell heliseb, vahetund on läbi. Aga keegi jääb õue nutma, ta on

näiteks haiget saanud. Kas sa lähed tema juurde ja uurid, milles on asi – või lähed sisse, et iga hinna eest tundi jõuda?)

- Laul: Kellele, kellele ulatan oma käe
- Loe lõpuks ette Matteuse 22:34–40. ✕ Küsi: Keda Jeesus käsib armastada?
- Jätke koos meelde: armasta Jumalat (kõigepealt käed rinnale südame peale, siis näidake näpuga taeva poole), ligimest ehk teisi inimesi (käed südame peale ja näidake näpuga teiste poole) ja iseennast (käed rinnale ja näidake näpuga enda poole).
- Teiste armastamisest me juba rääkisime, aga mis tähendab Jumala armastamine? Näiteks: Oleme tänulikud Jumalale ja usaldame Teda igas olukorras. (Tähtis küsimus: mis on usaldus?)
- Meisterdus: Võite meisterdada kaardid koguduse eakatele, kes ei jaks enam kirikusse tulla. Õpetaja saadab kaardid eakatele.
- Palve: Küsi, kas lastel on rõõme, mille eest tänada, või muresid, millest Jumalale rääkida. Või on keegi, kelle eest palvetada? Õpetaja paned kirja või jätab meelde. Hea on, kui palves saab olla väike vaikus – aga alati see ei ole võimalik. Lõpus loetakse koos Meie Isa palve.
- Tänamine ja küünla ära puhumine ja altaril oleva Piibli kinni panemine.